

Finansdepartementet

Tullverkets rättsliga befogenheter i en ny tid (SOU 2022:48)

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Tullverket välkomnar i allt väsentligt de förslag som utredningen lägger fram.

Det regelverk som Tullverket har i dag är omfattande, splittrat och svårt att tillämpa för Tullverkets tjänstemän. Så som Tullverket påpekat i tidigare remissvar¹ har många av de lagar som Tullverket tillämpar ändrats vid ett antal tillfällen utan att genomgå en grundlig översyn. När nya befogenheter har tillkommit har det använts en teknik med hänvisningar och utformningar som ytterligare ökat tolkningsproblematiken. I de lagar som reglerar Tullverkets och tulltjänstemäns befogenheter finns även omotiverade skillnader avseende bland annat våldsanvändning, rätten att stoppa transportmedel och rätten att tillfälligt stänga av områden.

Tullverket bedömer sammanfattningsvis att de förslag som utredningen lägger fram med ett nytt samlat regelverk kommer att göra Tullverkets uppdrag tydligare och stärka myndighetens förmåga att på ett effektivt och rättssäkert sätt bedriva sin verksamhet genom att ta in tull- och skatteintäkter, förhindra att varor som omfattas av förbud eller villkor för införsel förs in i landet samt utreda och upptäcka brott. Det nya regelverket kommer att få positiva effekter inte bara för Tullverket utan även för samhället i stort.

I förslaget görs samlade bedömningar av befogenheterna vid yttre gräns, inre gräns och vid punktskattekontroller inne i landet så att dessa ensas så långt det är möjligt. Förslagen kommer att göra det tydligare för tulltjänstemännen i vilka situationer olika befogenheter får utövas, vilket i sin tur kommer att bidra till en ökad rättssäkerhet samt en ökad trygghet och bättre arbetsmiljö för tulltjänstemännen. Den utökade rätten att använda våld, den generella rätten att stoppa transportmedel och rätten att avvisa och avlägsna personer från kontrollplatser kommer att förbättra tulltjänstemännens möjligheter att på ett effektivt och tryggt sätt utföra kontroller. Den utökade rätten att undersöka och öppna försändelser samt möjligheten att behandla bokningsuppgifter i större utsträckning anses nödvändig för att Tullverket ska kunna utföra ett effektivt underrättelse- och kontrollarbete och välkomnas också av Tullverket. Den utökade brottskatalogen och de nya biträdesbestämmelserna i kombination med utökningen av tulltjänstemännens

¹ Se bl.a. Tullverkets remissvar till Promemoria, Ändringar i smugglingslagen – Tullverket ges en utökad möjlighet att ingripa mot brott, Fi 2020/04169.

befogenheter kommer även att effektivisera det samarbete som Tullverket har med andra brottsbekämpande myndigheter. Strukturen på bestämmelserna i den nya lagen gör även att eventuella nya befogenheter kan införlivas i lagstiftningen på ett bra sätt.

Tullverket delar vidare utredningens bedömning att det inte behövs någon legaldefinition av begreppet tulltjänsteman motsvarande den som finns av polisman. Tullverket kommer att ha möjlighet att reglera vilka tjänstemän som träffas av begreppet.

Tullverket ansluter sig i huvudsak till de bedömningar och förslag som presenteras. Med det sagt vill Tullverket särskilt välkomna vissa delar av förslagen i betänkandet och framföra en del synpunkter.

En ny lag behövs (11.2.1)

Tullverket välkomnar särskilt att Tullverkets befogenheter, förutom i ett fåtal fall där det anses motiverat, ska samlas i en lag. Det är även positivt att den nya lagen tydligt delar upp befogenheter inom kontroll respektive brottsbekämpande verksamhet. Tullverket delar utredningens bedömning att en samlad reglering gagnar effektiviteten för Tullverket och den enskildes rättsskydd samt även minskar risken för gränsdragningsproblematik och tolkningsproblem.

Tullverkets uppdrag bör framgå tydligare (avsnitt 12.1)

Tullverket välkomnar att Tullverkets huvuduppgifter i kontrollverksamheten och den brottsbekämpande verksamheten anges i en generell bestämmelse i den nya lagen. Tullverket anser att bestämmelsen är tydligt formulerad och väl avvägd.

Behov och proportionalitet ska prägla tulltjänstemäns ingripande (avsnitt 12.2)

Tullverket är mycket positivt till att de grundläggande principerna om att en tulltjänstemäns ingripande ska vara proportionerligt och grunda sig på ett faktiskt behov anges i en generell bestämmelse i den nya lagen. Förslaget innebär att regleringen blir enhetlig och gör det tydligt att principerna gäller vid tulltjänstemäns ingripanden mot enskilda.

En generell reglering av rätten att använda våld (avsnitt 12.5)

Tullverket välkomnar särskilt att tulltjänstemännens rätt att använda våld flyttas till en generell bestämmelse i den nya lagen och utökas till att gälla flera situationer. Behovet av att utöka våldsbefogenheten till de föreslagna situationerna är stort. Dagens reglering innebär att tulltjänstemän inte har samma rätt som polismän och kustbevakningstjänstemän att använda våld om tulltjänstemännen möts med våld eller hot om våld i sin tjänsteutövning. Tulltjänstemän har endast rätt att använda våld i dessa situationer i nödvärn och i vissa, särskilt utpekade, kontrollsituationer. Denna skillnad är inte befogad.

Precis som utredningen påpekar förekommer det att tulltjänstemän konfronteras med mycket allvarlig brottslighet, exempelvis smuggling av stora partier narkotika, och med personer som vill undkomma kontroll eller är våldsamma av andra skäl. Med hänsyn till

uppdragets natur och till dagens samhällsutveckling välkomnar Tullverket det generella lagstödet att kunna använda våld när det krävs för att genomföra en tjänsteåtgärd samt den generella rätten att använda våld när ett transportmedel ska stoppas och när en tulltjänsteman med stöd i lag ska bereda sig tillträde till eller spärra av en byggnad, ett rum eller ett område. Våldsbefogenheter bör ges utifrån vad som är motiverat av myndighetens uppdrag och ansvar.

Särskilt om rätten att använda våld i kontrollverksamheten (avsnitt 12.6)

Tullverket ställer sig positivt till att den generella regleringen om våld i 2 kap. 3 § tullbefogenhetslagen utformas på ett sätt så att den täcker in de flesta kontrollåtgärder som i dag omfattas av regleringen om våld i tullagen (2016:253) samt utökas till att gälla motsvarande åtgärder enligt lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen) och lag (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och energiprodukter (LPK). Genom ändringarna blir regleringen tydligare, enhetligare och mer lättillämpad än i dag.

Stoppa fordon och andra transportmedel (avsnitt 12.7)

Tullverket välkomnar den utökade rätten för tulltjänstemän att stoppa fordon och andra transportmedel. Detta kommer att öka både tryggheten för tulltjänstemännen och effektiviteten i Tullverkets kontroll- och brottsbekämpande verksamhet. Det kommer också underlätta vid samverkan med Polismyndigheten och Kustbevakningen.

Tullverket anser emellertid, till skillnad från utredningen, att behov även finns att införa en befogenhet för tulltjänstemän att stoppa fordon när det behövs för att reglera trafiken. Tullverket har med stöd av 10 kap. 14 § trafikförordningen (1998:1276) meddelat föreskrifter om reglering av trafiken vid punktskattekontroll på väg.²

Kroppsvsitation i skydds- och identifieringssyfte (avsnitt 12.8)

Något om polismäns befogenheter

I betänkandet anges att polismän inte har någon rätt att skyddsvisitera personer i samband med bland annat husrannsakingar. Tullverket vill framhålla att polismän har andra befogenheter om kroppsvsitation i förebyggande syfte än Tullverket. Som utredningen skriver får en polisman bl.a. kroppsvsitera i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken, se 19 § andra stycket 1 polislagen (1984:387). Denna bestämmelse har ingen geografisk begränsning och

² Tullverkets föreskrifter om regleringen av trafiken vid punktskattekontroll på väg, TFS 2015:1.

gäller utöver rätten att kroppsvisitera vid gripande, omhändertagande, avlägsnande eller förhör enligt 19 § första stycket samt 19 a § polislagen.

Kroppsvisitation i skyddssyfte

Rätten att skyddsvisitera bör motsvara det som gäller enligt polislagen och kustbevakningslagen

Tulltjänstemän utför i dag kroppsvisitationer av säkerhetsskäl i samband med en husrannsakan med stöd av bestämmelsen i 27 § tredje stycket 2 lag (2000:1225) om straff för smuggling (smugglingslagen). Befogenheten är mycket viktig ur ett säkerhetsperspektiv och att ta bort denna befogenhet skulle innebära en ökad risk för Tullverkets tjänstemän vid verkställandet av husrannsakingar. Det bör understrykas att en husrannsakan normalt sett innebär en plötslig och oväntad händelse för den som åtgärden riktas mot och risken för den enskilde tjänstemannen att utsättas för hot och våld bedöms därför betydligt större vid en husrannsakan än vid ett förhör. Den gränsöverskridande brottsligheten har med åren vuxit sig stark och bidrar till bland annat en ökad våldsbrottslighet inne i landet. Tullverket utför ofta husrannsakingar i förundersökningar om grova organiserade narkotika- eller vapensmugglingsbrott och det förekommer att tulltjänstemän påträffar personer vid dessa insatser som uppträder hotfullt och som bär farliga föremål på sig. De skäl som anfördes när smugglingslagen infördes är fortsatt gällande i dag.

Tullverket anser sammantaget att tulltjänstemän vid behov även fortsättningsvis ska tillåtas utföra skyddsvisitationer i samband med husrannsakan.

En tulltjänsteman bör inte få skyddsvisitera i kontrollverksamhet (s. 530)

Tullverket anser att vidare att tulltjänstemän bör ges rätt att utföra skyddsvisitation vid kontroller både vid yttre och inre gräns samt vid punktskattekontroller. Tullverket instämmer inte i utredningens bedömning att en sådan befogenhet skulle vara att föra rätten för långt. Tullverket menar att integritetsintrånget vid en sådan åtgärd motiveras av behovet av skydd för tulltjänstemännen.

Tullverket anser, på samma sätt som angående husrannsakingar, att tulltjänstemäns rätt till en trygg arbetsmiljö bör väga tungt vid bedömningen av rätten att utföra kroppsvisitationer av säkerhetsskäl. Risken för tulltjänstemän att utsättas för våld kan vara lika stor i en kontrollsituation som vid ett gripande, omhändertagande eller avlägsnande. Tulltjänstemän befinner sig ofta i samma lokal som den som kontrolleras och om personen bär vapen eller andra farliga föremål finns en risk att personen använder dessa för att undandra sig kontroll. Det händer att personer medför den typen av föremål vid kontrollsituationer. För att kunna genomföra kontroller på ett säkert sätt anser Tullverket att tulltjänstemän bör ha befogenhet att skyddsvisitera personer som ska genomgå en tullkontroll. Att avvisa personer från platsen under tiden en kontroll genomförs är inte ett tillfredsställande alternativ, eftersom personerna måste hållas under uppsikt.

I betänkandet anføres att Tullverkets krav på möjlighet till skyddsvisitation skulle kunna väcka krav från andra yrkeskategorier att få utföra skyddsvisitering. Detta argument får ingen djupare förklaring. Tullverket anser det ovidkommande om andra yrkeskategorier driver denna fråga. I likhet med Polismyndigheten har Tullverket ett brottsbekämpande

uppdrag och har att ingripa mot och utreda bland annat grova smugglingsbrott. Tullverkets kontrollverksamhet är nära kopplad till myndighetens brottsbekämpande uppdrag och myndigheten gör varje dag ett mycket stort antal kontroller vid Sveriges gränser. Kontrollerna vid inre gräns är inriktade på restriktionsvaror för att skydda Sverige mot farliga och förbjudna varor såsom skjutvapen, narkotika och explosiva varor. Den integritetskränkning som en kroppsvisitation innebär får anses vara relativt liten i sammanhanget och något som en resande kan förväntas behöva genomgå. Skyddsvisitationer genomförs bland annat i samband med säkerhetskontroller på flygplatser och i hamnområden. Liknande åtgärder företas även i andra sammanhang som till exempel fotbollsmatcher och konserter. Den milda grad av integritetsintrång som åtgärden medför måste sättas i relation till riskerna för tulltjänstemän att utsättas för våld.

Tullverket anser det sammanfattningsvis motiverat att tulltjänstemän tillåts utföra skyddsvisitation i kontrollsituationer där det med hänsyn till risken för att den som kontrolleras bär vapen eller andra farliga föremål på sig bedöms behövt och proportionerligt.

Skyddsvisitation i samband med förhör

Tullverket välkomnar att tulltjänstemän får en uttrycklig befogenhet att kroppsvisitera förhörspersoner av säkerhetsskäl. Detta bidrar till att göra förhörssituationen säkrare för både utredare och övriga som närvarar vid förhör.

Tullverket anser emellertid att den föreslagna bestämmelsen är alltför snäv eftersom befogenheten att kroppsvisitera förhörspersoner begränsas till att gälla i myndighetens egna lokaler och transportmedel, eller i lokaler som ställts till myndighetens förfogande. Tulltjänstemän håller i bland förhör på andra platser än dessa, till exempel utomhus i samband med kontroller vid gränspassager där lämpliga lokaler eller fordon inte finns att tillgå. Det är inte heller uteslutet att andra myndigheters transportmedel kan användas vid förhör vid till exempel samverkansoperationer.

Att begränsa en tulltjänstemans befogenhet att kroppsvisitera förhörspersoner av säkerhetsskäl på detta sätt är enligt Tullverkets mening inte rimligt. Tullverket anser i första hand att rätten att visitera förhörspersoner ska gälla oberoende av plats och i andra hand att bestämmelsen utvidgas till att gälla även i andra myndigheters transportmedel.

Användning av fängsel (avsnitt 12.9)

I författningskommentaren till den nya bestämmelsen i 2 kap. 7 § tullbefogenhetslagen anges att bestämmelsen ska motsvara nuvarande 21 b § smugglingslagen. Det anges vidare att punkten 2 i bestämmelsen framförallt avser förflyttningar av personer som är frihetsberövade som gripna, anhållna och häktade. I nuvarande författningskommentar till 21 b § smugglingslagen anges att punkten 2 rör förflyttning av t.ex. personer som hämtas till förhör.³

³ se prop. 2020/21:192 s 52

För att undvika osäkerhet kring när fängsel får användas anser Tullverket att det även i författningskommentaren till den nya bestämmelsen bör framgå att användning av fängsel får ske vid hämtningar till förhör.

Tullverket eller tulltjänsteman? (avsnitt 13.3)

Förslaget att ändra ett flertal bestämmelser så att rätten ges till en tulltjänsteman i stället för till Tullverket leder till en rimlig ordning som motsvarar det som gäller i praktiken. Tullverket anser att utredningen landat i rätt bedömning av vilka befogenheter som bör tillskrivas tulltjänstemän respektive Tullverket.

Befogenheter vid tullövervakning (avsnitt 14.2)

I förslaget till 3 kap. 18 § andra stycket tullbefogenhetslagen anges att "Vid försäljning av varor som är föremål för införselvillkor ska *villkoret* vara uppfyllt." I författningskommentaren till bestämmelsen anges att "I andra stycket föreskrivs att eventuella införselvillkor ska vara uppfyllda vid försäljningen."

Därmed bör det i den nya bestämmelsen anges "villkoren" eller "eventuella villkor", eftersom det kan vara mer än ett villkor som ska vara uppfyllt för att en försäljning ska kunna ske.

Rätten för en tulltjänsteman att uppmana någon att stanna (avsnitt 15.3)

Tullverket anser att den föreslagna lagtexten bör revideras så att tulltjänstemän också ges möjlighet att kontrollera en person som vid inre gräns tar på sig ansvaret för att transportera varor efter att de förts in i landet, på samma sätt som vid yttre gräns.

Vid yttre gräns får bagage, handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa till eller utresa från EU:s tullområde enligt nuvarande bestämmelse undersökas enligt 4 kap. 16 § tullagen för att kontrollera att deklara- och uppgiftsskyldighet enligt tullagstiftningen har fullgjorts. Undersökning av bagage m.m. får även göras om det medförs av en person som får uppmanas att stanna enligt 4 kap. 11 § andra stycket tullagen. En uppmaning att stanna en sådan person får ges vid vissa i bestämmelsen angivna platser och får bara ges om det finns anledning att anta att personen är anmälningsskyldig enligt tullagstiftningen. Vem som är anmälningsskyldig regleras i artikel 139.1 i tullkodex⁴. Införsel av varor till unionens tullområde ska omedelbart vid ankomst anmälas till tullen av någon av följande personer: a) Den person som för in varorna i unionens tullområde. b) Den person i vars namn eller för vars räkning den person som för in varorna i unionens tullområde agerar. c) Den person som tar på sig ansvaret för att transportera varorna efter det att de förts in i unionens tullområde.

Vid inre gräns får bagage, handväskor och liknande som medförs av en resande vid inresa från eller utresa till ett annat EU-land undersökas enligt 7 § inregränslagen för att

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen

kontrollera att sådana förbud eller villkor som anges i 4 § första stycket iakttagits och att anmälningsskyldigheten enligt 4 § andra stycket fullgjorts. Undersökning av bagage m.m. får även göras om det medförs av någon som kan anmanas att stanna enligt 5 § första stycket 2. Även här är möjligheten att uppmana någon att stanna knuten till vissa i bestämmelsen angivna platser och får bara ges om det finns anledning att anta att personen medför en vara som avses i 3 §, och att personen inte fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt 4 §. Vid inre gräns gäller anmälningsskyldigheten enligt 4 § inregränslagen endast den som för in en vara från eller för ut en vara till ett annat EU-land.

Tullverket anser inte att den skillnad som finns angående vem som är anmälningsskyldig, och därmed möjlig för Tullverket att kontrollera, vid yttre respektive inre gräns är sakligt motiverad. Enligt Tullverkets mening finns det behov av att kunna utföra kontroller på personer som tar på sig ansvaret för att transportera varor efter att de förts in i landet både vid yttre och inre gräns. Det kan röra sig om hamn- och flygplatspersonal som går ombord på ett transportmedel som ankommit till Sverige från utrikes ort utan att själv ha rest. Sådana personer uppehåller sig då i samma område och på samma transportmedel som en resenär från utrikes ort och kan medföra en vara, exempelvis narkotika, när de tar sig från transportmedlet. Det kan även röra sig om en situation där en person som rest med båt till Sverige överlämnar något till en person som inte rest men som befinner sig i gränsnära område. Det finns flera exempel på när sådana situationer har inträffat. Det kan vara fråga om mixade flöden där inrikes- och utrikesresenärer blandas och överlämning kan ske eller att en person möter upp med bil i en hamn. En tulltjänstemans befogenheter att kontrollera personen bör inte vara olika beroende på om personen passerar yttre eller inre gräns.

Tullverket föreslår därför att det i den föreslagna lagtexten tydliggörs att sådana kontroller får ske. Detta skulle kunna göras genom att det i 3 § i förslaget till inregränslag läggs till att det som sägs om den som för in en vara även ska gälla den person som tar på sig ansvaret för att transportera varan efter det att den förts in i Sverige från ett annat EU-land.

Ett annat alternativ är att ändra 4 kap. 3 § andra stycket tullbefogenhetslagen på följande sätt;

En uppmaning enligt första stycket 3 får endast ges om det finns anledning att anta att
a) personen för med sig en vara som avses i 2 § inregränslagen (1996:701) och
b) personen inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet enligt 3 § den lagen eller
personen tagit på sig ansvaret för att transportera varan, som inte har anmälts
enligt 3 §, efter det att den förts in i Sverige från ett annat EU-land.

Ordningsstörande personer får avlägsnas (avsnitt 18.2)

Tullverket välkomnar särskilt rätten att, för det fall det är nödvändigt, avvisa eller avlägsna personer som genom sitt uppträdande stör ordningen på platsen för en kontroll. Rätten kommer att innebära befogenhet för tulltjänstemän att avvärja hot och våld samt en effektivisering av tulltjänstemännens arbete, eftersom de inte behöver tillkalla polis till en kontrollplats vid ordningsstörningar.

Undersökning och öppning av försändelser (avsnitt 18.3)

Tullverket är mycket positivt till att myndigheten föreslås få möjlighet att undersöka fler typer av försändelser än tidigare och att kravet på att försändelsen ska finnas på ett utväxlingspostkontor eller vid första sorteringsterminal tas bort. Tullverket vill emellertid framhålla de tolkningssvårigheter som kan uppstå mot bakgrund av att den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 4 § tullbefogenhetslagen omfattar ”paket, brev och *liknande försändelser*”.

Rätten att undersöka försändelser begränsas i dag i inregränslagen och tullagen till postförsändelser, såsom paket, brev och liknande försändelser, och motsvarande försändelser förmedlade av kurirföretag. De begränsningarna föreslås inte längre gälla. I stället föreslås regleringen omfatta alla paket, brev och liknande försändelser som passerar gränsen, oavsett vilken typ av företag som förmedlar dem eller hur de slutligen når mottagaren. I författningskommentaren anges att det kan vara fråga om ett brev, ett paket eller ”någon annan försändelse som kan innehålla en vara”.

Som utredningen beskriver går utvecklingen av befodringsbranschen mycket fort. Försändelser i alla storlekar och viktklasser skickas i allt högre utsträckning och med samma transportfordon till samma terminaler. Det är viktigt för alla inblandade aktörer att försändelser kan kontrolleras i den del av befodringsföretagets logistikkedja där kontrollen är mest effektiv och kan genomföras praktiskt. För skyddet av den enskildes förtroliga kommunikation saknar det betydelse var i kedjan en försändelse undersöks och eventuellt öppnas.

I betänkandet redogörs för olika definitioner av postförsändelser och närliggande begrepp. Det kan konstateras att det inte finns någon rättslig definition i lagtext av vare sig befodringsföretag eller kurirföretag. Det finns inte heller någon begränsning i vilken typ av försändelser eller vilken vikt en försändelse får lov att ha för att den sortens företag ska ha rätt att förmedla. Det finns visserligen en definition av postförsändelser i 1 kap. 2 § postlagen (2010:1045). Den lagen reglerar postverksamhet och samhällsomfattande posttjänst. Det finns också en definition av paket i EU-förordningen om gränsöverskridande paketleveranstjänster⁵. Syftet med den förordningen är att främja bättre gränsöverskridande paketleveranstjänster, underlätta insyn i och bedöma taxor för dessa tjänster och informera konsumenter av dessa tjänster. I förordningen definieras även *tillhandahållare av paketleveranstjänster*, vilket får antas vara en snävare definition än *befodringsföretag*. I förordningen anges att enligt konsekvent praxis bör den omfatta paket som innehåller varor med eller utan kommersiellt värde och som väger högst 31,5 kg, eftersom tyngre föremål inte kan hanteras av en genomsnittlig privatperson utan hjälpredskap och sådan verksamhet är en del av godstransport- och logistiksektorn. Förordningen är inte tillämplig på Tullverkets kontrollverksamhet som tar sikte på allt gods och alla varor som transporteras över Sveriges gränser, oavsett om de är förmedlade till privatpersoner eller företag.

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/644 av den 18 april 2018 om gränsöverskridande paketleveranstjänster

I förarbetena till postlagen anförs att paketmarknaden vanligtvis definieras utifrån försändelsernas vikt, där försändelser under 35 kg brukas kallas lättgods eller styckegods medan tyngre försändelser än så brukar kallas tunggods eller partigods. Det som kännetecknar paket är att de är spårbara och därmed kan följas av mottagaren eller avsändaren under distributionen. Mindre varor som till exempel hemelektronik, skönhetsprodukter och böcker befordras ofta som brevårsändelser, s.k. varubrev. Detta gör att gränsen mellan brev- och paketmarknaden inte är helt tydlig. I takt med att kunder vill ha snabbare leveranser av varor direkt till hemmet eller till sitt verksamhetsställe blir även gränsdragningen mellan traditionell paketdistribution och bud- och kurirbefordran mer otydlig.⁶

Att kontrollera det gods som kommer in över Sveriges gränser är Tullverkets huvuduppdrag. Eftersom rätten för en tulltjänsteman att undersöka och öppna försändelser motiveras av starka samhällsintressen bör alla former av försändelser som förmedlas av befordringsföretag, oavsett vikt, vara möjliga att kontrollera på ett effektivt sätt. För Tullverket är det av stor betydelse att inte behöva göra skillnad på försändelser som förmedlas av samma befordringsföretag på så sätt att endast vissa av försändelserna kan kontrolleras på en sorteringsterminal medan andra behöver kontrolleras vid en gränsövergång. Ett sådant synsätt skulle försämra Tullverkets kontrollmöjligheter och få negativ påverkan på logistikkedjan eftersom hela lastbildekipage kan behöva stoppas vid gränsen och tömmas på gods i syfte att undersöka enstaka kollin. Det är inte heller rimligt att tulltjänstemän som kontrollerar försändelser på en sorteringsterminal ska behöva avstå kontroll av en försändelse för att vikten på försändelsen är för hög. Det är inte heller alltid möjligt för tulltjänstemän att få information om vad varje försändelse väger då det i normalfallet inte framgår av vare sig försändelsen eller medföljande dokumentation.

Att ha möjlighet att kontrollera samtliga försändelser som förmedlas av befordringsföretag vid sorteringsterminalerna i stället för att stoppa hela lastbildekipage vid gränsen innebär en mindre inskränkning i den fria rörligheten av varor och får anses nödvändigt och proportionerligt i förhållande till den samhällsnytta det kan föra med sig. Tullverket anser att det bör förtydligas att myndigheten har möjlighet att kontrollera alla former av utrikes försändelser oaktat vikt och definition på sorteringsterminaler. Tullverket föreslår därför att 6 kap. 4 § tullbefogenhetslagen formuleras så att ”En tulltjänsteman får undersöka paket, brev och andra försändelser.”

En försändelse som förmedlas av ett befordringsföretag kan i sig utgöras av en vara och är inte alltid omsluten av någon form av emballage. Det bör i författningskommentaren förtydligas att en försändelse inte behöver *inhålla* en vara för att vara kontrollerbar. Slutligen kan en och samma försändelse under befordringens gång hanteras av flera olika befordringsföretag. Det bör i författningskommentaren även förtydligas att en försändelse får öppnas så länge den finns kvar på något av befordringsföretagens sorteringsställen.

⁶ Prop. 2017/18:41 s. 9

I sammanhanget bör uppmärksammas att varor från tredje land får kontrolleras så länge de är under tullövervakning.⁷ Varor från tredje land omfattas av tullövervakning från och med den tidpunkt då de förs in i EU:s tullområde och står under tullövervakning under den tid som krävs för att fastställa varornas tullstatus och fram till den tidpunkt då varorna har frigjorts för övergång till fri omsättning, återexporterats eller förstörts. För varor från tredje land finns det enligt tullkodex ingen begränsning avseende platser där varorna får kontrolleras eller avseende försändelsers vikt eller utformning. Den föreslagna bestämmelsen i 6 kap. 6 § 1 inskränker därmed Tullverkets kontrollmöjligheter enligt tullkodex.

Tillfälligt kvarhållande av vissa försändelser (avsnitt 18.3.5)

Förslaget avseende tillfälligt kvarhållande träffar endast till Sverige ankommande försändelser. Även om arbetet i huvudsak är inriktat mot ankommande försändelser bör lagstiftningen ta höjd för att möjliggöra en effektiv selekterings- och kontrollverksamhet även av avgående försändelser, där misstanke om smuggling föreligger eller för kontroll om försändelser innehåller till exempel kontanta medel för vilka redovisning kan begäras in enligt artikel 4 i förordning (EU) 2018/1672.

Bestämmelsen i 6 kap. 5 § tullbefogenhetslagen bör därför utformas med följande tillägg "ankommer *eller avgår*, eller nyss har ankommit *eller avgått*, till *eller från* Sverige".

Vidare anges i författningskommentaren till den föreslagna bestämmelsen 6 kap. 5 § tullbefogenhetslagen att "Utgångspunkten är emellertid att det ska vara en försändelse som kan underkastas kontroll enligt 4 §, vilket begränsar tillämpligheten vid den inre gränsen." Det vore önskvärt om det i den fortsatta beredningen tydliggörs vad som menas med denna mening i författningskommentaren.

Några frågor om revision (avsnitt 18.5)

Tullverket välkomnar särskilt den utvidgade rätten att inte informera om revision i förväg. En sådan utökning ligger i linje med principen om att förfarandereglerna på skatte- och tullområdet ska vara så lika som möjligt och kommer öka möjligheten för Tullverket att upptäcka undandragande av tull och andra avgifter vid införsel och utförsel. Det är även positivt att reglerna om bevissäkring tydliggörs.

Annan undersökning och avspärrning (avsnitt 19.5.2)

I betänkandet föreslås att en tulltjänsteman ska ges samma rätt som en polisman att besluta om avspärrning och andra åtgärder som anges i 27 kap. 15 § rättegångsbalken (1942:740).

En polisman har enligt 13 a § polislagen rätt att avvisa eller avlägsna en person från ett område eller utrymme till vilket tillträde har förbjudits när det är nödvändigt för att ordningen eller säkerheten ska kunna upprätthållas. En polisman får enligt samma bestämmelse även avvisa eller avlägsna någon som vägrar lämna ett sådant område. På

⁷ Se artiklarna 46, 134, 188 tullkodex

samma sätt som en polisman har behov av att avvisa eller avlägsna någon från ett avspärrat område eller utrymme kommer även en tulltjänsteman att ha det behovet.

Tullverket anser därför att bestämmelsen om avspärrning i 8 kap. 15 § tullbefogenhetslagen bör kompletteras med en bestämmelse som ger en tulltjänsteman möjlighet att avvisa eller avlägsna en person som försöker tränga sig in på ett område eller i ett utrymme som en tulltjänsteman har spärrat av eller vidtagit en annan åtgärd enligt bestämmelsen i rättegångsbalken.

Ökade möjligheter att ingripa mot vissa brott (avsnitt 19.7.3)

En effektivare resursanvändning

Tullverket välkomnar förslaget att myndighetens rätt att inleda förundersökning ska omfatta fler brott. Den utökade befogenheten kommer att innebära en effektivisering för samhället då fler brott än i dag kommer att kunna hanteras av Tullverket och inte överlämnas till Polismyndigheten.

Narkotikabrott och andra brott

Tullverket anser det motiverat att även brott mot 3 b § narkotikastrafflagen (1968:64) omfattas av bestämmelsen om sidobrott i 8 kap. 2 § tullbefogenhetslagen. Det förekommer att Tullverket upptäcker även narkotikaprekursorer i sin verksamhet och på samma sätt som gäller för övriga narkotikabrott är det effektivt för samhället att Tullverket då fortsatt hanterar ärendet.

Tullverket anser att det är positivt att brottet olovlig körning läggs till bland sidobrotten. Brottet är som regel enkelt att utreda och bör när det är aktuellt utredas tillsammans med misstanke om rattfylleri. För att på ett effektivt sätt kontrollera förarbehörigheten har dock Tullverket, på samma sätt som Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Kustbevakningen, behov av direktåtkomst till de körkortsfotografier som finns i vägtrafikregistret.

Behovet av direktåtkomst till körkortsfotografier för Tullverket finns även i andra sammanhang. Tullverkets uppdrag innefattar att förebygga och utreda brott. Det är då av grundläggande betydelse att snabbt och enkelt kunna fastställa identitet på såväl misstänkta som andra aktörer i ett ärende. För att få tillgång till ett körkortsfotografi i dag måste en tulltjänsteman kontakta Transportstyrelsen och beställa fotografiet, vilket brukar ta ett par dagar. Tullverket har behov av att få tillgång till fotografierna betydligt snabbare än så. De fotografier som Tullverket får ta del av skickas ofta på papper vilket innebär att de har dålig kvalitet och upplösning. Eftersom Tullverket redan i dag har möjlighet att inhämta fotografierna skulle det inte vara fråga om en utvidgning av tillgången till uppgifterna utan endast en effektivisering. Något större integritetsintrång för den enskilde bör därför inte föreligga.

Förslagsvis skulle Tullverket kunna läggas till som en av de myndigheter som enligt 2 kap. 9 § vägtrafikdatalagen (2019:369) får behandla en personuppgift i form av en fotografisk bild av en enskild när det är nödvändigt för att tillhandahålla en uppgift som behövs i myndighetens brottsbekämpande och lagförande verksamhet. Denna ändring i

kombination med bestämmelsen om direktåtkomst i 3 kap. 4 § samma lag skulle möjliggöra Tullverkets behov av direktåtkomst.

Tullverket anser vidare att brott mot lagen (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål (knivlagen) bör omfattas av Tullverkets direkta brottsbekämpning som ett sidobrott i 8 kap. 2 § tullbefogenhetslagen. Tulltjänstemäns befogenhet att kroppsvisitera av säkerhetsskäl i 2 kap. 5 och 6 §§ tullbefogenhetslagen kommer att medföra att knivar och andra farliga föremål påträffas. Brott mot knivlagen är enligt förslaget varken huvudbrott eller sidobrott och Tullverket kommer därmed inte ha möjlighet att inleda förundersökning för brotten. Däremot kommer Tullverket ha möjlighet att inleda förundersökning för vapenbrott om vapen påträffas eftersom vissa vapenbrott ingår som ett sidobrott. Detta anser inte Tullverket vara rimligt.

Enligt förslaget skulle Tullverket inte heller kunna biträda Polismyndigheten vid utredningen av brott mot knivlagen eftersom ett sådant biträde endast får ges i samband med Tullverkets kontrollverksamhet enligt förslaget till 8 kap. 24 § tullbefogenhetslagen.

Kopplingen till brottsbekämpande verksamhet

Tullverket anser att förslaget till 8 kap. 2 § tullbefogenhetslagen är alltför snävt då Tullverket ges rätt att inleda förundersökning avseende de brott som omfattas (sidobrotten) endast om de upptäcks vid annan *brottsbekämpande verksamhet*. Detta innebär att misstankar om sidobrott som uppkommer i samband med Tullverkets kontrollverksamhet där Tullverket inte samtidigt har en pågående brottsutredning, utför ett tvångsmedel för ett huvudbrott eller utför en särskild kontroll eller postspärr, skulle behöva överlämnas till Polismyndigheten.

I dag har Tullverket befogenhet att inleda förundersökning för brotten i nuvarande 12 § tredje stycket smugglingslagen utan krav på att de upptäcks vid annan brottsbekämpande verksamhet, se 1 § samma lag. Detta har motiverats med att Tullverket ganska ofta upptäcker narkotika, vapen och explosiva varor där sambandet med själva smugglingen saknas eller kan ifrågasättas. För att få en naturlig och fungerande gränsdragning för Tullverkets befogenheter har det ansetts motiverat att befogenheten även ska omfatta dessa fall.⁸

Det är vanligt att tulltjänstemän i samband med kontrollverksamhet, till exempel vid en kontroll av punktskattepliktiga varor, påträffar narkotika, vapen eller ammunition. Tullverket anser inte att befogenheten att inleda förundersökning för brott vid påträffandet av dessa varor ska vara beroende av om det samtidigt uppstår en misstanke om ett brott mot smugglingslagen eller LPK. Det skulle bli tydligare för Tullverket och för tulltjänstemännen ute i verksamheten om sidobrotten även ingick i den direkta brottsbekämpningen när den upptäcks i samband med Tullverkets kontrollverksamhet. Det skulle också vara mer effektivt att låta Tullverket sköta utredningarna av dessa brott än att varje gång behöva överlämna dem till Polismyndigheten.

⁸ se bland annat prop. 1999/2000:124 s 106 och prop. 2019/20:200 s 63

Tullverket anser att förutsättning att inleda förundersökning även ska omfatta brott där misstanken uppkommer i samband med Tullverkets *kontrollverksamhet*. Förslagsvis skulle det i bestämmelsen i 8 kap. 2 § 2 punkten tullbefogenhetslagen även hänvisas till när en tulltjänsteman har vidtagit åtgärder enligt kontrollbestämmelserna i 3-5 kap. samma lag.

Bemyndigande att meddela föreskrifter (avsnitt 19.10)

Tullverket välkomnar särskilt att bemyndigandet i 23 kap. 24 § rättegångsbalken utökas till att omfatta fördelningen av uppgifter mellan allmän åklagare och annan undersökningsledare. Tullverket instämmer i utredningens bedömning att utfärdandet av föreskrifter lämpligen bör vidaredelegeras till riksåklagaren och att Tullverket bör ges möjlighet att komma med synpunkter över föreskrifterna innan de meddelas.

Allmänt om den indirekta brottsbekämpningen (avsnitt 20.1)

Tullverket välkomnar särskilt förslagen om att införa mer generella bestämmelser om att Tullverket och tulltjänstemän, på begäran av andra undersökningsledare och brottsbekämpande myndigheter, får hjälpa till med särskilda resurser som sökhundar och skannerutrustning samt lämna biträde i ett enskilt fall. Detta oavsett om brottet ingår i Tullverkets direkta brottsbekämpning. Förslaget kommer att leda till efterfrågade och bättre möjligheter för Tullverket att samarbeta med polisen och andra brottsbekämpande myndigheter och därmed bidra till en effektivare brottsbekämpning.

Åtgärder som vidtas åt Polismyndigheten (avsnitt 20.2)

Tullverket anser att bestämmelsen i 8 kap. 24 § tullbefogenhetslagen, om när en tulltjänsteman får ingripa mot brott som inte ingår i Tullverkets direkta brottsbekämpning, även bör innefatta brott som upptäcks i samband med Tullverkets brottsbekämpning.

Den föreslagna lydelsen skulle till exempel innebära att en tulltjänsteman som vid en husrannsakan upptäcker ett brott som inte ingår i Tullverkets direkta brottsbekämpning inte kan ingripa och vidta initiala åtgärder mot brottet innan Polismyndigheten inlett en förundersökning. Det kan handla om situationer där en misstänkt person behöver gripas omgående och misstänkt stöldgods eller stora mängder kontanter behöver tas i beslag och där ett inväntande av beslut från en förundersökningsledare på Polismyndigheten skulle kunna leda till att personen avviker eller egendomen inte längre finns tillgänglig.

Skyldigheten att biträda åklagare (avsnitt 20.5)

I betänkandet föreslås en generell rätt enligt 8 kap. 29 § andra stycket tullbefogenhetslagen för allmän åklagare att anlita Tullverket och tulltjänstemän för brottsutredning. Tullverket är då skyldig att lämna det biträde som begärs. Tullverket anser att det i den fortsatta beredningen bör utvecklas vad som krävs för att allmän åklagare ska få anlita biträde från Tullverket eller en tulltjänsteman för brott som inte ingår i Tullverkets direkta brottsbekämpning.

Att brottet ska ha samband med en annan förundersökning som Tullverket biträder eller har biträtt åklagaren i eller ha anknytning till Tullverkets verksamhet är tydligt i både bestämmelsen och i författningskommentaren till densamma. Tullverket anser däremot

inte att det är tillräckligt tydligt att det också krävs att den allmänna åklagaren gör en lämplighetsprövning innan denne begär biträdet av Tullverket eller tulltjänstemannen. Tullverket anser även att det bör tydliggöras när det inte kan anses lämpligt att en allmän åklagare begär biträde från Tullverket eller en tulltjänsteman. Förslagsvis bör detta framgå av författningskommentaren.

Bör talerätten omfatta fler brott? (avsnitt 21.2.2)

Tullverket välkomnar förslagen att utvidga tullåklagares talerätt till att innefatta enklare fall av rattfyllerier och olovliga körningar.

Det händer emellertid inte sällan att Tullverket påträffar OC-sprayer, elchockvapen, ammunition och likande vid husrannsakingar. Brotten för innehav av dessa föremål är inte svårare att utreda än innehav av narkotika, doping eller hälsofarliga varor. Dessutom har en tullåklagare talerätt för smuggling av vapen och explosiva varor vid uppenbara bötesfall.

Tullverket anser därför att det bör övervägas att utvidga talerätten till att även innefatta sidobrotten i 8 kap. 2 § punkterna 4 och 6 tullbefogenhetslagen när det är uppenbart att brottets straffvärde svarar mot böter och att brottet inte ska föranleda någon annan påföljd.

Tullåklagares befogenheter i övrigt (avsnitt 21.2.3)

Tullverket välkomnar utredningens förslag om att införa begreppet tullåklagare i den nya lagen. Tullverket är också positivt till att det tydliggörs att en tullåklagare ska tillämpa det som föreskrivs i rättegångsbalken om förundersökning, åtal och åtalsunderlåtelse. Det förtydligas därmed att en tullåklagare redan enligt gällande rätt får besluta om bland annat åtalsunderlåtelse och förundersökningsbegränsning.

Tullverket anser emellertid att befogenheten att besluta om förundersökningsbegränsning även bör omfatta Tullverkets förundersökningsledare. I betänkandet anges att det inte finns skäl att ta upp frågan om Tullverkets undersökningsledare bör ges en utökad behörighet att besluta om förundersökningsbegränsning, eftersom det finns befattningshavare på Tullverkets som, för det fall behov finns, kan göra det.

En tullåklagares talerätt är emellertid begränsad till brott där påföljden uppenbart är böter. "Uppenbart" är ett högt ställt krav och vid minsta tvekan har en tullåklagare inte befogenhet att föra talan. Rimligen innebär detta att en tullåklagare endast har befogenhet att besluta om förundersökningsbegränsning i de fall det är uppenbart att påföljden blir böter.

Tullverkets förundersökningsledare har befogenhet att leda förundersökningar även där påföljden inte uppenbart är böter. En förundersökningsledares befogenhet är i stället på samma sätt som för polisiära förundersökningsledare begränsad på annat sätt. En allmän åklagare ska överta ledningen av förundersökningen när någon skäligen kan misstänkas för brottet om brottet inte är av enkel beskaffenhet eller om det är påkallat av särskilda skäl.

Detta innebär att beslut om förundersökningsbegränsning av en förundersökning av enkel beskaffenhet, men där påföljden inte uppenbart är böter, enligt förslaget även

fortsättningsvis skulle behöva överlämnas till allmän åklagare. Detta skulle kunna vara fallet vid en smuggling av normalgraden där den misstänkte dömts för betydligt grövre smugglingsbrottslighet efter brottstillfället och det därför finns skäl att besluta om förundersökningsbegränsning.

Särskilt om inledande av förundersökning (avsnitt 22)

Tullverket välkomnar särskilt förslaget om att komplettera bestämmelsen i 23 kap. 3 § rättegångsbalken med att förundersökning även inleds genom att en polisman beslutar om och verkställer ett tvångsmedel enligt 24–28 kap. rättegångsbalken och att samma regler gäller för en tulltjänsteman eller en kustbevakningsman. Denna fråga har diskuterats och orsakat onödigt arbete för brottsbekämpande myndigheter under lång tid. En tydlig reglering kommer att spara arbete och öka rättssäkerheten för enskilda. Regleringen är väl avvägd.

Tullverket anser dock att det vore önskvärt att det förtydligas att förundersökning även inleds genom att en tulltjänsteman beslutar om och verkställer ett tvångsmedel enligt 8 kap. 9 § andra stycket och 16 § andra stycket tullbefogenhetslagen.

Tullverkets tillgång till bokningsuppgifter (avsnitt 24)

Tullverket ställer sig positivt till förslagen om att bokningsuppgifter ska få behandlas för fler ändamål än i dag, att transportföretagens skyldighet att lämna uppgifter utökas till att omfatta även uppgifter om passagerares födelsedatum och nationalitet, att bokningsuppgifter får göras tillgängliga för fler samt att uppgifterna får behandlas under en längre tid än i dag. Förslagen är nödvändiga för att Tullverket ska kunna bedriva en effektiv underrättelse- och kontrollverksamhet. Tullverket välkomnar också att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, föreslås få ge närmare anvisningar om hur bokningsuppgifter ska lämnas.

Tullverket anser emellertid att detta tillägg inte är tillräckligt för att bedriva en effektiv underrättelseverksamhet, då verksamheten har behov av fler uppgifter. Exempel på uppgifter som skulle effektivisera verksamheten än mer är mobiltelefonnummer eller e-postadresser till passagerare. Sådana uppgifter är i många fall avgörande för att komma vidare i underrättelsearbetet.

Att i regleringen räkna upp ett antal uppgifter riskerar att bli begränsande ur ett selekteringsperspektiv. Tullverket föreslår i stället att det i bestämmelserna anges att myndigheten i fråga om passagerare endast får begära uppgifter som inte utgör känsliga personuppgifter. Ett annat alternativ skulle kunna vara att bestämmelserna i möjligaste mån efterliknar bilaga 1 i PNR-direktivet⁹ och utgår ifrån de uppgifter som där räknas upp.

I förslaget till tullbefogenhetsförordning har lydelsen av förslagets 6 kap. 3 § formulerats på samma sätt som i 4 kap. 8 § tullförordningen (2016:287) och 7 § i inregränsförordningen (1996:702). Enligt bestämmelsen får bokningsuppgifter lämnas till andra tulltjänstemän,

⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/681 av den 27 april 2016 om användning av passageraruppgiftssamlingar (PNR-uppgifter) för att förebygga, förhindra, upptäcka, utreda och lagföra terroristbrott och grov brottslighet, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0681#d1e450-132-1>

andra enheter inom Tullverket, Polismyndigheten och Kustbevakningen, om uppgifterna behövs i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet för att klarlägga om brott eller brottslig verksamhet har förekommit, pågår eller planeras. Tullverket har även behov av att kunna lämna uppgifter om bokningsuppgifter till Skatteverket i samband med misstanke om undandragande av skatt i punktskatteärenden. Tullverket anser därför att även Skatteverket ska finnas med som uppräknad myndighet i 6 kap. 3 § förslaget till tullbefogenhetsförordning.

Övrigt

1 kap. 11 § tullbefogenhetsförordningen

Nuvarande reglering avseende vilka tjänstemän inom Tullverket som är behöriga att fatta beslut om användning av tvångsmedel samt verkställighet av sådant beslut, finns i 30 § smugglingslagen. Bestämmelsen anger uttryckligen att uppställda behörighetskrav gäller för såväl beslut om användning av tvångsmedel som för verkställighet av sådant beslut.

Utredningen föreslår att bestämmelsen i 30 § smugglingslagen ska ersättas av en ny bestämmelse i 1 kap. 11 § tullbefogenhetsförordningen med ungefär samma innehåll.

De befogenheter som en tulltjänsteman har enligt 7 och 8 kap. tullbefogenhetslagen att använda tvångsmedel får endast utövas av en tulltjänsteman som innehar en befattning som är förenad med sådan behörighet och som har genomgått den utbildning som Tullverket föreskriver.

Tullverkets tolkning är att begreppet "använda tvångsmedel" omfattar både beslutsfattandet och verkställigheten av beslutet. I betänkandet förs inget resonemang kring detta men Tullverket antar att syftet med bestämmelsen är att reglera detsamma som bestämmelsen gör i dag. Mot den bakgrunden föreslår Tullverket att meningen "Detsamma gäller för verkställighet av beslut om användning av tvångsmedel" läggs till i 1 kap. 11 § tullbefogenhetsförordningen så att inga missförstånd uppstår kring att den fullt ut stämmer överens med nuvarande skrivning i 30 § smugglingslagen.

7 kap. 3 § tullbefogenhetsförordningen

Tullverket noterar att myndigheten i förslag till 7 kap. 3 § 3 tullbefogenhetsförordningen föreslås få meddela föreskrifter om klädsel, utrustning och annat som krävs för enhetlighet i Tullverkets kontrollverksamhet och brottsbekämpande verksamhet. Förslaget innebär att 20 § 2 i förordning (2016:1332) med instruktion för Tullverket blir överflödig.

Tullverket har identifierat ytterligare ett behov av bemyndigande att kunna meddela föreskrifter. Det gäller beväpning i syfte att kunna fullgöra myndighetens ansvar enligt lagen om gränsövervakning vid krig m.m. (1979:1088), något som inte täcks in i gällande bemyndigande i 20 § 1 förordningen med instruktion för Tullverket. Tills vidare löses situationen genom en intermistisk lösning med beslut. Tullverket har gjort bedömningen att nuvarande lösning fungerar men för långsiktighet vore det önskvärt med ett bemyndigande. Tullverket har tidigare framfört detta behov till Finansdepartementet.

Ikraftträdande (avsnitt 28.1)

Tullverket är angeläget om att förslagen kan träda i kraft så snart som möjligt, under förutsättning att god tid för förberedelser och implementering i form av utbildningsinsatser för Tullverkets personal samt justering av styrdokument, mallar och blanketter hinner genomföras. Tullverket anser att den 1 januari 2024 är en rimlig tid för ikraftträdande.

Konsekvenser (avsnitt 29)

Precis som utredningen påpekar har Tullverket fått utökade anslag de senaste åren. Dessa har främst använts för att förstärka den operativa verksamheten. Betänkandets förslag innebär både förändringar av effektiviserande karaktär och förändringar som innebär merarbete. Tullverkets bedömning är att den föreslagna lagstiftningen totalt sett medför en ökad arbetsbelastning för myndigheten, både på kort och lång sikt.

På kort sikt ser Tullverket ett stort behov av utbildning både inom myndigheten och externt, uppdateringar av styrande och stödjande dokument och mallar, uppdateringar av systemstöd samt information till allmänheten. Som Tullverket uppfattat det tilldelades Kustbevakningen ett engångsbelopp motsvarande kostnaderna för intern utbildning när kustbevakningslagen (2019:32) infördes. Tullverket har ett liknande behov. Kostnaderna för utbildning har beräknats till 11,6 miljoner kronor. Kostnaderna för uppdatering av blanketter, it-stöd och styr- och stöddokument har beräknats till omkring 1,2 miljoner kronor.

På lång sikt bedöms att dokumentationskravet vad gäller ytlig kroppsbesiktning och urinprov, även om det bidrar till ökad rättssäkerhet och underlättar spårbarhet, kommer att leda till en ökad arbetsbelastning. Den utvidgade förundersökningsrätten, den utökade möjligheten att biträda Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten samt tillgången till fler bokningsuppgifter under längre tid kräver ytterligare resurser i verksamheten om de ökade befogenheterna ska kunna användas på ett ändamålsenligt sätt. För att kostnaderna inte ska behöva finansieras på bekostnad av myndighetens övriga verksamhet behöver ekonomiska resurser tillföras. Kostnaderna för att dra full nytta av de förändringar som förslagen innebär har beräknats till 3,4 miljoner kronor.

Ärendets handläggning

I detta ärende har generaltulldirektören Charlotte Svensson beslutat. Föredragande har varit verksjuristerna Micaela Nordberg och Isa Blom. I den slutliga handläggningen har även vikarierande överdirektören Bodil Taylor och enhetschefen Cecilia Riddselius deltagit.

TULLVERKET

Charlotte Svensson

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen